

Målnummer: UM911-16**Avdelning:** 1**Avgörandedatum:** 2017-03-17**Rubrik:**

Det våld och de andra övergrepp som barn riskerar att utsättas för i ett land är av sådan karaktär att detta måste anses utgöra omänsklig eller förnedrande behandling. På grund av omfattningen av övergreppen och situationen i landet samt när barnet saknar föräldrar, släkt eller annat nätverk liksom lokalkunskap om landet finns det en sådan individuell och specifik risk för att barnet utsätts för övergrepp att alternativ skyddsstatusförklaring ska beviljas.

Lagrum:

- 4 kap. 1 §, 2 §, 2 b §, 2 c §, 3 § och 3 a § utlänningslagen (2005:716)
- Skäl 35 i ingressen, artikel 2 a, artikel 2 d-g, artikel 10. 1 d, artikel 15 och artikel 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet [omarbetning]

Rättsfall:

- EU-domstolens avgörande den 7 november 2013 i de förenade målen C-199/12–C-201/12, X, Y och Z
- EU-domstolens avgörande den 17 februari 2009 i mål C-465/07, Elgafaji
- Europadomstolens avgörande den 5 juli 2016 i mål A.M. mot Nederländerna (29094/09)
- CCPR avgörande den 4 juli 2016 (2464/2014)
- MIG 2009:36
- MIG 2011:7

REFERAT

DH ansökte i december 2014 om asyl i Sverige. Som grund för ansökan åberopade han i huvudsak följande. Han är afghansk medborgare, shiamuslim, av etniciteten hazara och född i provinsen Ghazni. Tillsammans med sin familj flyttade han till Iran när han var liten. Anledningen till att familjen lämnade Afghanistan var att talibaner anfallit familjens by och att hans far sålt mark som tillhörde både fadern och dennes bröder. Efter en tid i Iran ville hans far återvända till Afghanistan men farbröderna hotade honom och sa att de skulle döda honom på grund av att han sålt mark. Hans far blev även via telefon hotad i Iran av sina bröder. Vid ett återvändande till Afghanistan riskerar han att bli dödad på grund av markkonflikten som hans far har varit inblandad i. Han skulle också bli illa behandlad på grund av sin etnicitet. Han har dessutom inte någon som kan ta hand om honom i Afghanistan. Han har tidigare haft tillstånd att vistas i Iran, men när hans familj inte längre kunde betala upphörde tillståndet att gälla. Han är även rädd för att i Iran tvångsrekryteras till Syrien och tvingas delta i striderna där.

Migrationsverket beslutade den 23 september 2015 att bevilja DH permanent uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande skäl och att avslå hans yrkanden om statusförklaring och resedokument med i huvudsak följande motivering.

DH har gjort sannolikt att han saknar vistelserätt i Iran. Hans ansökan prövas

därmed enbart mot Afghanistan. Mot bakgrund av att han inte har varit i Afghanistan sedan han var liten samt med hänsyn till hans begränsade kunskap om sin hemtrakt har han inte gjort sannolikt att han har anknytning till någon särskild ort eller provins i Afghanistan. Därför prövas ansökan mot Afghanistan i sin helhet och de rådande förhållandena där. Situationen för hazarer i Afghanistan är inte i sig tillräcklig för att en person ska beviljas uppehållstillstånd som flykting. En prövning av individuella skäl ska dock göras i varje enskilt ärende. Det har inte framkommit något i ärendet som tyder på att det, vid en framåtsyftande bedömning, skulle finnas en konkret eller individuell hotbild mot honom på grund av etnicitet eller religion. Det har i övrigt inte framkommit något i ärendet som går att koppla till någon av de andra grunderna i flyktingbestämmelsen. DH är därför inte flykting och kan inte få flyktingstatusförklaring.

Det har gått cirka 15 år sedan DH och hans familj lämnade Afghanistan. Den hotbild som åberopas är framför allt kopplad till fadern. Det har inte kommit fram någon konkret uppgift om i vilken omfattning det förekommit hot mot fadern. Det finns inte några uppgifter om att DH personligen skulle ha varit utsatt för något hot. Han har inte träffat sina farbröder varför de knappast skulle kunna känna igen honom vid ett återvändande till Afghanistan. Då prövningen av skyddsskäl sker i förhållande till hela Afghanistan finns det inte heller något som tyder på att DH är av sådant intresse eller välkänd att hans närvaro i landet skulle sprida sig till farbrödernas kännedom. Vid en framåtsyftande bedömning har han inte gjort sannolikt att det finns en konkret reell och individuell hotbild mot honom med anledning av den åberopade markfejden. Det har inte heller framkommit något i övrigt som tyder på att han, vid en framåtsyftande bedömning, skulle riskera att utsättas för skyddsgrundande behandling enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen (2005:716).

Det råder inre väpnad konflikt i större delen av Afghanistan. Det förekommer inslag av urskillningslöst våld. Säkerhetsläget i Kabul och provinshuvudstäderna är generellt betydligt bättre än i andra delar av landet. Konflikten är inte sådan att alla och envar som befinner sig i landet riskerar att utsättas för det urskillningslösa våldet. DH har inte gjort sannolikt att det föreligger en individuell hotbild mot honom i hemlandet. Han är således inte att anse som skyddsbehövande på grund av säkerhetsläget i Afghanistan. Ansökan ska prövas mot Afghanistan i sin helhet. Det går att flyga till Kabul och han skulle därför kunna resa dit utan att riskera att bli utsatt för skyddsgrundande behandling under resan. Det finns även möjlighet att flyga till vissa andra städer utan att bli utsatt för skyddsgrundande behandling. Han är därför inte heller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 andra ledet utlänningslagen och kan inte få status som alternativt skyddsbehövande. Det har inte heller kommit fram omständigheter som medför att han kan anses som övrig skyddsbehövande och han kan därför inte heller få övrig skyddsstatusförklaring.

DH bedöms dock riskera att ta skada i sin psykosociala utveckling om han skulle resa till Afghanistan för att bosätta sig där. Det saknas barnhem i Afghanistan som kan tillgodose hans grundläggande behov och det finns därför en risk för att han inte får sina grundläggande behov tillgodosedda. Det föreligger därför sådana särskilt ömmande skäl som gör att han ska beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige.

DH överklagade Migrationsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen, och yrkade att han skulle beviljas flyktingstatusförklaring, alternativt skyddsstatusförklaring eller övrig skyddsstatusförklaring samt resedokument. Till stöd för sin talan anförde han i huvudsak följande. Han riskerar förföljelse på grund av sin religion som shiamuslim och sin etniska tillhörighet som hazar. Genom sin blotta närvaro i Afghanistan riskerar han att drabbas av det urskillningslösa våld som råder där. Han tillhör en särskilt skyddsvärd och utsatt grupp av två anledningar, han är barn och tillhör den etniska gruppen hazar. Av landinformation framgår

hazarers och barns utsatta situation. Vidare är det inte möjligt att hänvisa en person till att söka myndighetsskydd. Det finns också anledning att anta att han skulle löpa en stor risk att utsättas för repressalier om han tvingas att återvända till Afghanistan på grund av den släktkonflikt som råder.

Migrationsdomstolen (2016-01-22, ordförande Moore Peterson samt tre nämndemän), beslutade genom den överklagade domen att bevilja DH alternativ skyddsstatusförklaring med i huvudsak följande motivering. DH:s skyddsskäl ska prövas mot de förhållanden som råder i hela Afghanistan samt med hänsyn till att han är ett barn. Det är inte visat att barn eller shiitiska hazarer riskerar förföljelse enbart på grund av sin tillhörighet till dessa grupper. Han är därmed inte att betrakta som flykting och kan därför inte få flyktingstatusförklaring eller resedokument. Han har vidare berättat om den markkonflikt i Afghanistan som hans far ska ha varit inblandad i. Uppgifterna är knappa och han känner inte till några detaljer kring den konflikt som fadern och släktingarna i Afghanistan ska ha haft. Det är oklart hur han själv skulle vara inblandad i konflikten. Han har därför inte gjort sannolikt att det finns en konkret och personlig hotbild mot honom på grund av föräldrarnas markkonflikt.

Av landinformationen framgår att barn utan fullgott nätverk, såsom gatubarn och barn till internflyktingar, är särskilt sårbara och bl.a. riskerar rekrytering till konflikten, undernäring, barnarbete och sexuella övergrepp. Han får som ensamt barn utan något nätverk anses vara i en särskilt utsatt position. Han är därutöver hazar, vilka generellt utsätts för diskriminering i det afghanska samhället. Detta sammantaget med att han aldrig har varit i Afghanistan försätter honom i en mycket riskabel och svår situation vid ett återvändande. Även om han skulle återvända till en av de provinser där säkerhetsläget är något bättre, såsom t.ex. Kabul, skulle han ändå möta mycket svåra förhållanden. Vid en sammantagen bedömning av riskerna finns det grundad anledning att anta att DH löper risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Han är därmed att betrakta som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen. Det finns inget rimligt eller relevant internflyktsalternativ att hänvisa DH till. Det har inte kommit fram några skäl mot att bevilja honom skyddsstatusförklaring.

Migrationsverket överklagade domen och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa Migrationsverkets beslut den 23 september 2015. Migrationsverket anförde bl.a. följande.

Mot bakgrund av att DH i mycket liten utsträckning har vistats i Afghanistan bedöms han inte ha någon särskild anknytning till någon del av landet. Prövningen ska därmed göras i förhållande till hela Afghanistan. En ökning av antalet kidnappade hazarer har kunnat noteras under år 2015. Emellertid finns inget stöd i aktuell landinformation för att talibanrörelsen utsätter hazarer på grund av sekteristiska eller religiösa skäl. Islamiska statens inflytande i landet är alltså begränsat men möjligen ökande. Shiitiska hazarer löper inte i generell mening risk för sådan förföljelse i Afghanistan som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Inte heller den omständigheten att DH är under 18 år medför att han kan anses tillhöra en sådan särskild samhällsgrupp som avses i samma lagrum. Han kan därmed inte bedömas vara flykting.

Europadomstolen har i målet A.M. mot Nederländerna (dom den 5 juli 2016, 29094/09) bedömt att det inte finns någon generell risk för våld i Afghanistan som medför att samtliga utvisade till landet riskerar att utsättas för behandling i strid med artikel 3 i Europakonventionen. Domstolen har även ansett att situationen för personer tillhörande minoritetsgruppen hazarer inte är sådan i Afghanistan att alla som utvisas till hemlandet riskerar illabehandling i strid med artikel 3 i konventionen. Verket delar Europadomstolens bedömning att den allmänna situationen i Afghanistan inte är sådan att det finns en generell risk för våld i landet. DH tillhör inte någon uttalad riskgrupp, även om barn har kommit att drabbas i högre utsträckning under början av 2015. DH:s berättelse

kring det individuella skyddsbehovet är detaljfattig och vag. Det är oklart hur han är inblandad i den anförda markkonflikten som ligger till grund för berättelsen. Han har inte gjort sannolikt någon individuell hotbild. Inte heller i övrigt är situationen för DH sådan att han enkom genom att vistas i Afghanistan löper risk att utsättas för sådan behandling som avses i 4 kap. 2 § utlänningslagen.

Några skäl som är direkt hänförliga till en prövning av behovet av internationellt skydd kan inte utläsas ur migrationsdomstolens dom. Gränsen mellan skyddsskäl och övriga grunder för uppehållstillstånd bör dras tydligt i syfte att inte urvattna asylinstitutet så att asylrätten istället kan värnas.

DH ansåg att överklagandet skulle avslås och anförde bl.a. följande.

Han är att anse som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen eftersom han tillhör minoritetsgruppen hazarer och är shiamuslim. Han känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras och religion. Han skulle riskera att bli utsatt för förföljelse i Afghanistan. Det ska särskilt beaktas att han är ett barn, att han inte har befunnit sig i sitt hemland Afghanistan sedan han var mycket liten, den besvärliga situationen i landet som råder för hans folkgrupp samt landets avsaknad av myndighetsskydd. Det finns vidare ett personligt hot mot honom som bottnar i en familjerelaterad markkonflikt vilket medför att han dessutom av fruktan inte vill eller kan använda sig av landets eventuella skydd.

Med stöd av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet [omarbetning]), förarbetena till utlänningslagen och uttalandena i MIG 2009:36 är han, utöver att han är shiamuslim och hazar, även skyddsvärd med anledning av att han tillhör en samhällsgrupp genom att vara ett särskilt utsatt barn. Utan något som helst nätverk i Afghanistan måste han anses befinna sig i en särskilt utsatt position. Detta beror inte enbart på att han är i behov av tillgång till mat, utbildning, en god hälsa och en trygg levnadsmiljö utan han är även utsatt för att tvingas bli rekryterad till den pågående konflikten samt att han riskerar undernäring, barnarbete, människohandel och sexuella övergrepp. Han skulle också i egenskap av det barn han är och med de undermåliga förutsättningar som han har kunna anpassa sig till de normer och värderingar som råder i Afghanistan och då på eget bevåg ansluta sig till någon sida i den pågående konflikten eller till andra illegala aktörer i Afghanistan.

Han ska i vart fall anses vara alternativt skyddsbehövande. Det finns grundad anledning att anta att han vid ett återvändande skulle löpa en stor risk att utsättas för omänsklig eller någon form av förnedrande behandling i enlighet med 4 kap. 2 § utlänningslagen. Detta med anledning av den släktkonflikt han är inblandad i. Han är dessutom helt utan nätverk och befinner sig därigenom i en särskilt utsatt situation. Han är hazar och av den anledningen generellt utsatt för diskriminering i det afghanska samhället. Därutöver minns han inte att han någon gång har befunnit sig i Afghanistan vilket försätter honom i en oerhört riskabel och svår situation vid ett återvändande. Oaktat vilken provins han skulle återvända till skulle han tvingas möta mycket svåra förhållanden.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2017-03-17, Linder, Briheim Fällman och Reimers, referent), yttrade:

1. Vad målet gäller

DH har av Migrationsverket beviljats permanent uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter. Den fråga som Migrationsöverdomstolen ska ta ställning till gäller alltså inte frågan om uppehållstillstånd utan enbart om han ska beviljas statusförklaring. Som framgår av redovisningen nedan är

regelverket uppbyggt så att domstolen först måste ta ställning till om DH uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting och, om så inte är fallet, om han är alternativt eller övrig skyddsbehövande eller om han inte uppfyller förutsättningarna för någon skyddsstatus alls.

2. Tillämpliga bestämmelser m.m.

2.1 Utlänningslagen och dess förarbeten

Med flykting avses en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen).

Med alternativt skyddsbehövande avses en utlänning som i andra fall än som avses ovan befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och

2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.

(Se 4 kap. 2 § första stycket utlänningslagen.)

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 4 kap. 1 § utlänningslagen och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § samma lag eller ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 4 kap. 2 § utlänningslagen och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 c § samma lag. (Se 4 kap. 3 § och 3 a § utlänningslagen.)

Av förarbetena till utlänningslagen framgår bl.a. följande. Upphållstillstånd på grund av skyddsbehov ska inte förväxlas med uppehållstillstånd som ges på annan grund. Barn kan ha egna skyddsbehov och dessa skäl får inte per definition hänföras till sfären humanitära skäl. Principiellt bör skyddsgrunder och andra grunder, däribland de nuvarande humanitära skälen, hållas åtskilda. Skiljelinjerna mellan de olika tillståndsgrunderna bör tydligt framgå av lagen. Detta har stor betydelse inte bara för rättstillämpningen utan även för den enskilde. I flyktingrättsliga sammanhang tillämpas exempelvis principen om tvevelsmålets fördel. (Prop. 2004/05:170 s. 176 f.)

Översynsutredningen har belyst ett antal omständigheter som enligt utredningen vid en samlad bedömning kan vägas in som skäl för uppehållstillstånd på humanitär grund. Dit hör social utstötning, traumatisering till följd av tortyr eller liknande svåra upplevelser i hemlandet eller till följd av människohandel. Andra skäl som nämns är kön eller sexuell läggning och humanitära skäl som gäller någon annan än sökanden. Det går inte att generellt uttömma särskilja vilka situationer i gränsområdet mellan skyddsbehov och synnerligen ömmande omständigheter som är att hänföra till den ena eller andra grunden. I det enskilda fallet kan också de båda grunderna för uppehållstillstånd reellt hänga samman. Exempelvis kan förföljelse eller trakasserier leda till fysiska skador eller traumatisering, oavsett om detta är att beteckna som ett sjukdomstillstånd. Detta kan dock enbart komma ifråga vid sådana fall av svårt traumatiserande upplevelser eller social utstötning som

antingen inte är av tillräcklig tyngd för att asyl eller uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt ska kunna beviljas, eller som faller utanför tillämpningsområdet för flyktingbestämmelsen eller för bestämmelsen om skyddsbehövande i övrigt. Prövningen av barnets bästa kan inte gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn. (Se a. prop. s. 192 och 194.)

2.2 Skyddsgrundsdirektivet

De ovan redovisade bestämmelserna i utlänningslagen har bl.a. sin grund i bestämmelserna i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Särskilt följande bestämmelser i direktivet är av relevans för frågan i detta mål.

I artikel 2 a anges att med internationellt skydd avses flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g i artikel 2.

En flykting definieras enligt artikel 2 d som en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.

Enligt artikel 2 e är flyktingstatus en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

En person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande definieras enligt artikel 2 f som en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

Status som subsidiärt skyddsbehövande är enligt artikel 2 g en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

Vid bedömningen av skälen till förföljelsen ska medlemsstaterna enligt artikel 10.1 d i direktivet ta hänsyn till att en grupp ska anses utgöra en särskild samhällsgrupp särskilt när gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära den, och gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Allvarlig skada utgörs enligt artikel 15 av a) dödsstraff eller avrättning, eller b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 18 bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

Slutligen kan nämnas att det i skäl 35 i ingressen framhålls att risker som en befolkningsgrupp i ett land eller ett segment av befolkningen överlag är utsatta

för i normalfallet i sig inte utgör ett personligt hot som kan betecknas som allvarlig skada.

2.3 Praxis

EU-domstolen har i en dom den 7 november 2013 i de förenade målen C-199/12–C-201/12, X, Y och Z uttalat sig om vad som utgör en viss samhällsgrupp. Enligt domen (p. 45) ska två kumulativa villkor vara uppfyllda. Dels ska gruppens medlemmar ha en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller också en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den. Dels ska gruppen ha en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Även Migrationsöverdomstolen har i ett antal avgöranden uttalat sig om begreppet samhällsgrupp. Av avgörandena MIG 2009:36 och MIG 2011:7 framgår att de personer som utgör en samhällsgrupp kan ha kännetecknen som de inte kan ändra på – det kan t.ex. vara fråga om ett släktskap eller ett funktionshinder. Kännetecknet kan också härröra från historiska förhållanden som inte kan ändras, t.ex. tidigare aktivitet i en organisation eller en viss social status. En samhällsgrupp kan även identifieras genom att de som ingår i gruppen av sin omgivning uppfattas som en särskild grupp i samhället. För att ha flyktingrättslig relevans bör krävas att kännetecknet är av sådan betydelse för individen att det vore oförenligt med Genèvekonventionens grunder att förvänta sig att han eller hon avstår från det. Migrationsöverdomstolen kom i dessa avgöranden fram till att varken läkare, akademiker, musiker eller domare kunde uppfattas som en sådan särskilt utpekad grupp att de utgör en viss samhällsgrupp i utlänningslagens mening.

Vidare har EU-domstolen i en dom den 17 februari 2009 i mål C-465/07, Elgafaji, uttalat sig om tolkningen av artikel 15 i det tidigare gällande skyddsgrundsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004) som har samma lydelse som motsvarande artikel i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet.

Domstolen börjar med att konstatera att det är artikel 15 b i direktivet som i huvudsak motsvarar artikel 3 i Europakonventionen medan innehållet i artikel 15 c i direktivet skiljer sig från innehållet i artikel 3 i Europakonventionen (p. 28). Enligt domstolen avser uttrycken "dödsstraff", "avrättning" och "tortyr eller omänsklig eller förenedande behandling eller bestraffning av en sökande", som används i artikel 15 a och b i direktivet, situationer då det finns en specifik risk för att den som ansöker om alternativt skydd kommer att lida en viss typ av skada (p. 32). Den typ av skada som definieras i artikel 15 c i direktivet och som avser "allvarligt och personligt hot mot en [sökandes] liv eller lem" avser däremot en mer generell risk för skada (p. 33). Domstolen anser att de skador som anges i artikel 15 a och b kräver en tydlig individualisering (p. 38) medan det för att det ska anses föreligga ett allvarligt och personligt hot mot liv och lem inte krävs att sökanden visar att hoten är specifikt riktade mot denne på grund av omständigheter som är hänförliga till den personliga situationen (p. 43).

3. Landinformation

Det finns en omfattande rapportering om situationen i Afghanistan. Rapporterna ger dock en ganska splittrad bild över läget, som dessutom förändras mycket snabbt. Sammanfattningsvis kan ändå följande konstateras vad gäller situationen i landet för närvarande.

Hazarer har generellt fått en klart förbättrad socioekonomisk position efter talibanregimens fall 2001. Många hazarer har höga positioner inom förvaltning och politik, både centralt och lokalt. Hazarer anses vara ambitiösa och skickar sina barn till skolan och är överrepresenterade inom högre utbildning. Nätverk, tillhörighet och lokalkunskap är viktiga skyddsmekanismer i ett land som

Afghanistan. Framväxten av Islamiska staten (IS) och krigen i Syrien och Irak har förvärrat förhållandet mellan Iran och Saudiarabien, vilket har negativ effekt på hazarernas situation både i Iran och Afghanistan. Det är en aktiv rekrytering i Afghanistan av både sunniter och shiiter till dessa krig. (Utländingsförvaltningens fagenhet for landinformasjon, Norge: Temanotat Afghanistan: Hazaraer og afghansk opprørsbevegelse, den 3 oktober 2016, s. 13, 16 och 27.)

Trots en förbättrad situation för hazarerna så upplever de sig ofta som fortsatt diskriminerade i det afghanska samhället. Angreppen mot hazarer har oftast visat sig ha andra motiv än rent sektaristiska och flera bedömare på plats i landet ser inte någon tendens mot ökad sektarism. Talibanrörelsen har idag inte någon sektaristisk agenda och IS påverkan är än så länge begränsad i landet. Den 28 juni 2016 rapporterades att inrikesministeriet uttalat att fler än 50 av Afghanistans cirka 400 distrikt står under allvarliga säkerhetshot och att nio av dem ligger bortom den afghanska regeringens kontroll. I ett land med svaga statskulturer blir betydelsen av sociala nätverk särskilt viktig. Utan stöd från ett socialt nätverk är det svårt för en person att etablera sig och skaffa arbete. Personer som flyr eller flyttar inom Afghanistan söker sig därför ofta till områden där de kan få stöd av sitt sociala nätverk. Barn utgör 29 procent av alla civila offer. Under 2015 mer än fördubblades antalet bekräftade fall av rekrytering samt användning av barn av konfliktens parter jämfört med 2014. Totalt kunde 48 av 116 dokumenterade fall bekräftas av FN. Talibanrörelsen fortsatte att rekrytera barn för stridssyfte eller för genomförande av självmordsattentat. FN:s mission i Afghanistan, UNAMA, bedömer det som högst troligt att barnrekryteringen är underrapporterad och att rapporterade och verifierade fall inte nödvändigtvis reflekterar den reella omfattningen. Enligt UNAMA bidrar kulturella faktorer och en stigmatisering av offren till att det finns ett stort mörkertal av incidenter av sexuellt våld mot barn som inte rapporteras. Konsekvenserna av internflykt är särskilt svåra för barn som utöver fysiska och psykiska skador också fick begränsade möjligheter till skolgång på grund av otillräckliga utbildningsfaciliteter, dokumentationskrav för inskrivning och då fattigdom medförde en ökad press på dessa barn att istället bidra till familjeförsörjningen. (Lifos Temarapport, Afghanistan, Säkerhetsläget, potentiellt utsatta personkategorier, situationen för kvinnor, barn, hazarer samt internflykt, den 29 september 2016, s. 7, 11–12 och 16–20.)

Säkerhetssituationen i Afghanistan har försämrats under senare tid. Konfliktnivån är särskilt hög i provinsen Helmand. Våldet där är av sådan intensitet att var och en riskerar att drabbas av det urskillningslösa våldet. De provinser som har lägst konfliktnivå är Panjshir, Bamyan och Daikundi. Det får i dessa provinser anses råda andra svåra motsättningar. Övriga provinser är drabbade av väpnade strider och konfliktnivån är högre än i de provinser där andra svåra motsättningar råder. Situationen i dessa når upp till kravet för inre väpnad konflikt. Vid bedömning av skyddsbehov ska särskilt beaktas tillhörighet till en eventuell riskgrupp, samt att kvinnor, barn och internflyktingar är särskilt utsatta för våld. De utsatta grupper som pekas ut i tillgänglig landinformation och som särskilt ska beaktas vid den individuella prövningen av skyddsbehov är bl.a. barn som riskerar eller är utsatta för barnarbete, tvångsäktenskap, prostitution eller sexuellt utnyttjande. Även hazarer är en utsatt grupp då dessa av vissa grupper uppfattas stödja regeringen i Afghanistan och det afghanska statsbyggnadsprojektet. Andra utsatta grupper är personer som riskerar rekrytering till väpnade grupper och personer som utmanar afghanska sedvänjor och på andra sätt bryter mot normer i det afghanska samhället. Internflykt är, på grund av den försämrade situationen för internflyktingar i landet, varken relevant eller rimligt för ensamma kvinnor, barn eller personer med särskilda behov som saknar stöd och skydd från släkt och ett fungerande manligt nätverk. (Rättsligt ställningstagande angående säkerhetsläget i Afghanistan, Migrationsverket den 8 december 2016, SR 59/2016 s. 6–9 och 13.)

Slutligen kan i detta sammanhang nämnas att Europadomstolen i målet A.M. mot Nederländerna (dom den 5 juli 2016, 29094/09) uttalat att situationen för

hazarer i Afghanistan inte är så illa att det finns en generell risk för sådan behandling som är förbjuden enligt artikel 3 i Europakonventionen för det fall en person av etniciteten hazar utvisas till Afghanistan. Inte heller finns det en sådan allmän situation av våld i landet att det finns en risk för illabehandling bara genom att en person återsänds dit.

4. Migrationsöverdomstolens bedömning

4.1 Förutsättningar för prövningen

Det är ostridigt att DH är hazar och medborgare i Afghanistan, att han bott i princip hela sitt liv i Iran och att han inte har något nätverk i Afghanistan. Migrationsöverdomstolen instämmer därför i underinstansernas bedömning att han saknar särskild anknytning till någon del av Afghanistan och att hans återopade skyddsskäl därmed ska prövas mot hela Afghanistan.

Migrationsdomstolen har beviljat DH statusförklaring som alternativt skyddsbehövande. I skyddsgrundsdirektivet används i stället begreppet subsidiärt skyddsbehövande. Enligt artikel 2 f i direktivet är definitionen av detta begrepp att det är en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting. Av detta följer att Migrationsöverdomstolen för att kunna ta ställning till om DH ska beviljas någon statusförklaring och i så fall vilken först måste pröva om han kan anses som flykting (jfr UNHCR:s Guidelines on international protection No. 12 punkten 9).

4.2 Flyktingstatus

DH anför att han riskerar att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till Afghanistan med hänsyn till att han är shiitisk hazar och att han är ett särskilt utsatt barn. Även om det av landinformationen framgår att situationen i Afghanistan är svår för hazarer bedömer Migrationsöverdomstolen att förhållandena ändå inte är sådana att shiitiska hazarer generellt riskerar att utsättas för förföljelse vid ett återvändande dit.

Frågan är då om DH kan anses riskera förföljelse på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp, nämligen i egenskap av att han är barn. UNHCR har i Guidelines on international protection No. 8, Child Asylum Claims, konstaterat att barn skulle kunna utgöra en samhällsgrupp enligt Genèvekonventionen. I synnerhet barn med vissa egenskaper som t.ex. barn i en viss ålder, barn födda utom äktenskapet eller barn med funktionshinder skulle enligt UNHCR kunna utgöra en särskild samhällsgrupp. Enligt skyddsgrundsdirektivet och EU-domstolens tolkning av detta kännetecknas en samhällsgrupp av vissa kriterier. Förutom en gemensam egenskap krävs även att gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen. Enligt Migrationsöverdomstolen kan inte situationen för barn i allmänhet i Afghanistan anses vara sådan att det är rimligt att tala om barn där som en viss samhällsgrupp.

Det framgår visserligen av landrapporter att barn i Afghanistan kan riskera att utsättas för bl.a. tvångsrekrytering, barnarbete och sexuellt utnyttjande. Enligt Migrationsöverdomstolen är det dock inte fråga om handlingar av en sådan intensitet eller ett sådant systematiskt utnyttjande av barn att det kan betecknas som förföljelse i utlänningslagens mening. Oavsett vilken bedömning som görs i detta hänseende kan inte enbart risken för skyddsgrundande behandling definiera en samhällsgrupp. Inte heller den omständigheten att DH är ett barn utan nätverk och därmed särskilt utsatt innebär alltså att han kan anses tillhöra en viss samhällsgrupp i den mening som avses i utlänningslagen. Han är därför inte att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen och ska inte beviljas flyktingsstatusförklaring.

4.3 Alternativ skyddsstatus

Frågan som Migrationsöverdomstolen därefter ska bedöma är om DH kan

betraktas som alternativt skyddsbehövande. DH anför i denna del att han vid ett återvändande till Afghanistan skulle löpa en stor risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen.

Migrationsöverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att DH inte har gjort sannolikt att det finns en konkret och personlig hotbild mot honom på grund av faderns markkonflikt. Frågan är då om de hot och svårigheter han kan komma att möta i Afghanistan som ett barn utan nätverk kan anses medföra att han har behov av internationellt skydd. Av EU-domstolens dom i mål C-465/07 framgår att det krävs en specifik risk för att den som ansöker om alternativt skydd kommer att lida en viss typ av skada. De brister som finns för barn utan nätverk i fråga om tillgång till utbildning, god hälsa och en i allmän mening trygg levnadsmiljö är enligt Migrationsöverdomstolen att hänföra till sådana humanitära förhållanden som inte kan grunda behov av internationellt skydd.

När det gäller barns situation i Afghanistan framgår det emellertid av utredningen att barn också är särskilt utsatta för våld och kan utsättas för barnarbete, tvångsäktenskap, prostitution eller sexuellt utnyttjande. Barn utgör en tredjedel av alla civila offer för det våld som råder. De rekryteras också till rådande konflikter för att strida eller utnyttjas av konfliktens parter på annat sätt. Det förekommer även att barn rekryteras för att genomföra självmordsattentat. Antalet bekräftade fall av rekrytering till och användningen av barn i konflikterna i landet har fördubblats på senare år och rekryteringen är högst troligt underrapporterad. Det bedöms även finnas ett stort mörkertal av incidenter med sexuellt våld mot barn som inte rapporterats. Enligt Migrationsöverdomstolen måste dessa handlingar, oavsett vem som utför dem, anses utgöra sådan omänsklig eller förnedrande behandling som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Av landinformationen framgår vidare att det inte finns någon aktör som har förmåga att skydda barn mot att utsättas för detta och det framgår också att på grund av den försämrade situationen är internflykt inte relevant för barn utan nätverk eller annat stöd.

DH har varken föräldrar eller annan släkt som kan skydda och hjälpa honom i Afghanistan. Han har inte heller något annat nätverk i landet och han saknar helt lokalkunskap om Afghanistan. Hans personliga förhållanden gör honom sammantaget särskilt sårbar. Med hänsyn till det och med beaktande av den mycket svåra situationen för barn i Afghanistan och att särskilt barn är utsatta för både våld och andra allvarliga övergrepp anser Migrationsöverdomstolen att det finns grundad anledning att anta att DH, även vid en framåtsyftande bedömning, löper en individuell och specificerad risk för att utsättas för våld och andra övergrepp som utgör sådan omänsklig eller förnedrande behandling som avses i utlänningslagen om han återvänder dit (jfr avgörande från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, CCPR, den 4 juli 2016, 2464/2014). Han är därför att anse som alternativt skyddsbehövande i enlighet med 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen. Något skäl för att inte anse honom som alternativt skyddsbehövande har inte kommit fram. Han ska därmed beviljas alternativt skyddsstatusförklaring. Överklagandet ska därför avslås.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avslår överklagandet.

Sökord:

Litteratur: Prop. 2004/05:170 s. 176 f., s. 192 och s. 194; Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon, Norge: Temanotat Afghanistan: Hazaraer og afghansk opprørsbevegelse, den 3 oktober 2016, s. 13, 16 och 27; Lifos Temarapport, Afghanistan, Säkerhetsläget, potentiellt utsatta personkategorier, situationen för kvinnor, barn, hazarer samt internflykt,

den 29 september 2016, s. 7, 11-12 och 16-20; Rättsligt ställningstagande
angående säkerhetsläget i Afghanistan, Migrationsverket den 8 december
2016, SR 59/2016 s. 6-9 och 13; UNHCR:s Guidelines on international
protection No. 12 punkten 9; UNHCR:s Guidelines on international
protection No. 8, Child Asylum Claims
